

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเพณีในการเลือกคู่ครอง มักจะแตกต่างกันไปตามแต่ละสังคม และช่วงเวลา มีทั้งในรูปแบบของการไปขุดเอามา (Wife capture) หรือไปซื้อขายแลกเปลี่ยนเอามาด้วยสิ่งของ หรือฝูงวัวควาย (Wife purchase) บางสังคมพ่อแม่และผู้ปกครองเป็นผู้เลือกคู่ให้ลูก โดยที่หนุ่มสาวไม่มีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเอง ทุกอย่างขึ้นอยู่กับมติของพ่อแม่ทั้งสิ้น เป็นระบบคลุมถุงชน (Arranged marriage) แต่บางสังคมโดยเฉพาะในสังคมสมัยใหม่ก็เปิดโอกาสให้ชายหญิงเลือกคู่กันเองโดยเสรี โดยทั่วไปมักใช้ความรักและความพึงพอใจเป็นการส่วนตัว เป็นหลักในการพิจารณา เช่น นิสยัทศนคตริสนิยม หรือค่านิยมตรงกัน และมีความรักชอบพอกัน^๑

เมื่อหญิงและชายตกลงปลงใจที่สร้างครอบครัว หรือจะอยู่ร่วมกันตามประเพณีแล้ว จะทำการสมรสกันซึ่งในสังคมวิทยาการสมรส คือ การที่ชายหญิงแสดงตนให้สังคมได้รับรู้ว่าจะอยู่ร่วมกันโดยปฏิบัติตามวิธีของกฎหมาย และขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ใช้อยู่ในถิ่นนั้น และด้วยผลของการกระทำความตกลง ทั้งสองย่อมเกิดสิทธิและหน้าที่ต่อกัน การสมรสเป็นเสมือนพันธกิจ หรือข้อสัญญาที่ชายหญิงจะแต่งงานอยู่ร่วมกันเป็นระยะเวลายาวนาน อย่างไรก็ตามการที่ชายหญิงสมรสกันไม่ได้เป็นสิ่งยืนยันได้ว่า คู่สมรสจะครองเรือนอยู่ด้วยกันอย่างยั่งยืนตลอดไป การที่คู่สมรสจะเป็นคู่ชีวิตกันได้ยั่งยืน และยาวนานนั้น นอกจากการผูกพันแล้ว คู่สมรสจะต้องมีข้อประพฤตินี้ หลักธรรมเป็นพื้นฐานอันมั่นคง ที่จะทำให้อยู่ครองกันได้ยืนยาว และทำให้คู่สมรสมีชีวิตสอดคล้องกลมกลืนกันในหลักพระพุทธศาสนา มีหลักธรรมสำหรับการครองเรือนคือฉราวาสธรรม๔ ประการ^๒ และยังมีหลักการทำหน้าที่ต่อกัน สงเคราะห์อนุเคราะห์กันตามหลักปฏิบัติในทศ๖ ข้อที่ว่าด้วยทิศเบื้องหลัง^๓ ปฏิบัติตามสมชีวิตรรม ๔ ประการคือ สมสัทธา สมสילה สมจาคา สมปัญญา ซึ่งเป็นแม่แบบในทุกสังคมนั้นๆ นอกจากนี้ ในทางพระพุทธศาสนามีหลักการในการแก้ปัญหาไว้

^๑ จานงค์ อธิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๓.

^๒ ส.ส. (ไทย) ๑๕/๘๔๕/๓๑๖.

^๓ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๐๑/๒๐๔.

ในหลายทาง โดยเฉพาะหลักทางพุทธจริยธรรมในเบื้องต้น คือ มีสุจริต ๓ คือ กายสุจริต วาสุจริต มโนสุจริต^๔ กล่าวคืออย่างต่ำมีศีล ๕ เป็นหลักประพจน์และยังมีหลักพรหมวิหาร ๔^๕ ที่ใช้ได้ทุกระบบของชีวิต ซึ่งเป็นคุณธรรมภายใน เมื่อมีคุณธรรมภายในเป็นพื้นฐาน จิตย่อมแสดงออกภายนอกได้ ตามหลักการสงเคราะห์ หรือ ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน ที่เรียกว่า สังคหวัตถุ ๔^๖ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน การครองเรือนโดยใช้หลักทางพุทธธรรมลดน้อยลง และก่อให้เกิดปัญหาครอบครัวขึ้น ปัญหาครอบครัว เป็นเหตุการณ์ที่ครอบครัวไม่ได้คาดหวัง หรือปรารถนาที่จะให้เกิดขึ้นเช่น การไม่มีบุตรไว้สืบสกุล การมีบุตรผิดปกติ การเจ็บป่วย การนอกใจคู่สมรส การว่างงาน หรือตกงาน เป็นต้น เมื่อเกิดปัญหาในครอบครัวขึ้นแล้ว สมาชิกในครอบครัวจะได้รับความกดดัน และคับข้องใจเป็นอย่างมากบางปัญหา ก่อให้เกิดความอับอายขายหน้า และไม่สามารถแก้ปัญหาได้ คู่สมรสอาจต้องการแยกกันอยู่ชั่วคราว หรืออาจต้องหย่าร้างกันการแยกกันอยู่ หรือหย่าร้างกันในสังคมไทยสมัยใหม่ สังคมยอมรับมากขึ้น ไม่ใช่เรื่องที่น่าอับอายต่อไป เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากทางตะวันตก ที่ส่งผลให้แบบแผนการสมรสของสังคมสมัยใหม่เปลี่ยนเป็น “การแต่งงานเปิด” ซึ่งหนุ่มสาวไม่มีพันธะต่อกันและมีอิสระมากกว่า แต่งงานเปิดจึงเป็นวิถีชีวิตคู่ที่นิยมกันแพร่หลายในหมู่คนหนุ่มสาวรุ่นใหม่^๗ นอกจากนี้ สังคมไทยสมัยใหม่ สภาพการดำเนินชีวิตในเมือง ที่เต็มไปด้วยการแข่งขันตัวใครตัวมัน เน้นในเรื่องผลประโยชน์ และความพอใจส่วนตัวเป็นเรื่องสำคัญ โดยมีความคิดว่าหากอยู่กันไปแล้วไม่มีความสุขก็ควรหย่ากันไปจะดีกว่า

ปัญหาการหย่าร้างในสังคมจึงพบมากขึ้น โดยเฉพาะการหย่าร้างของหญิงไทยในภาคอีสาน เนื่องจากในภาคอีสานค่านิยมของหญิงไทยแต่งงานกับชาวต่างชาติมีมากขึ้น เมื่อครอบครัวแรกล้มเหลว หญิงอีสานบางส่วนได้แสวงหาครอบครัวใหม่ โดยอาศัยกระแสโลกาภิวัตน์ ที่เชื่อมโยงให้รู้จักกัน และเริ่มต้นสร้างครอบครัวที่สอง กับชาวต่างชาติซึ่งปัจจุบันจะเห็นภาพหญิงไทยเดินเคียงคู่กับสามีชาวฝรั่ง บ้านบางหลังประดับธงต่างชาติคู่กับธงชาติไทยซึ่งกลายเป็นภาพที่ชินตา สอดคล้องกับผลการทำวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จากปีพ.ศ. ๒๕๔๖ – ๒๕๔๗ พบว่าผู้หญิงชาวอีสานที่แต่งงานกับชาวต่างชาติมีจำนวนถึง ๑๕,๒๘๔ คน และผลการวิจัยของ สุภรัตน์ กรวงศ์ธนวุธ พบว่าสตรีอีสาน

^๔ ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๒๓.

^๕ ที. ปา. (ไทย) ๑๐/๑๘๔/๒๒๕.

^๖ ที. ปา. (ไทย) ๑๑/๑๔๐/๑๖๗.

^๗ งานวิจัย อธิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, สังคมวิทยา, หน้า ๘๖.

แต่งงานกับชาวต่างชาติ นั้น มีอายุเฉลี่ย ๓๕ ปี ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ ๗๐ เป็นผู้จบการศึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๔ และเป็นผู้ผ่านการแต่งงานครั้งแรกกับสามีคนไทยมาแล้ว แต่ต่อมาได้เลิกรากับ สามีคนไทย โดยส่วนใหญ่มีลูกติด ๑ คน และได้เริ่มต้นชีวิตใหม่กับสามีชาวต่างชาติซึ่งส่วนใหญ่ เป็นชาวยุโรป เช่น เยอรมัน อังกฤษ และ กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย สำหรับสามีชาวต่างชาติจะมี อายุเฉลี่ย ๕๐ ปี และประมาณ ๑ ใน ๔ จะเป็นผู้ที่มียาอยู่ตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป มีรายได้เฉลี่ยประมาณ ๖๐,๐๐๐ บาท โดยสามีชาวต่างชาติประมาณเกือบร้อยละ ๓๐ จะอาศัยอยู่กับภรรยาที่ประเทศไทย เป็นการถาวร นอกจากนี้ ยังพบว่าในหมู่บ้านทางภาคอีสานบางแห่งนั้น ๑ ใน ๓ ครอบครัวมีสมาชิก ที่เลือกแต่งงานกับผู้ชายต่างชาติ และพบว่าสาเหตุที่หญิงไทยนิยมแต่งงานกับชาวต่างชาติเนื่องจา การได้รับการช่วยเหลือจากสามีชาวต่างชาติ ปรากฏการณ์ที่หญิงไทยแต่งงานกับชาวต่างชาติ ก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อสถาบันครอบครัวศาสนา และวัฒนธรรมไทยในภาคอีสาน

คนอีสาน เริ่มต้นจากการไปเป็นแม่บ้านและพนักงานเสิร์ฟที่กรุงเทพฯ เมื่อพบลูกค้า แล้วชอบพอ กัน ถึงขั้นแต่งงาน ผู้หญิงเหล่านั้นก็จะส่งเงินกลับมาให้พ่อแม่ใช้ เดือนละไม่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ - ๘,๐๐๐ บาท ส่วนใหญ่จะนำมาสร้างบ้านหลังละประมาณ ๑.๕ - ๕ ล้านบาท ทุก ๆ ปี จะกลับมาเยี่ยมบ้านพร้อมสามี บางทีสามีชาวสวิส ก็พาเพื่อนมาด้วย พอเพื่อนมาเห็นหญิงใน หมู่บ้านก็ชอบพอ กัน และขอแต่งงาน ยิ่งในช่วงเทศกาลจะมีฝรั่งเต็มหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ก็จะ สนุกสนาน และสามีชาวฝรั่งจะบริจาคเงินช่วยเหลือการกุศล โดยเฉพาะวัด เพื่อสร้างศาลา โบสถ์ ปัจจุบันในหมู่บ้านงานสวิสมีวัดถึง ๔ แห่ง หนุ่มสวิสบางคนบอกเมียว่า หากตายก็ขอให้เผาแบบ พิธีไทย ๆ กระแสดังกล่าว ทำให้ผู้ว่าฯ ซีอีโอ เกิดแนวคิดให้ เมียฝรั่ง เป็นทูตทางด้านวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว เพื่อยกระดับเศรษฐกิจจากหมู่บ้านสู่เมือง ด้วยการขอให้หญิงไทยเหล่านี้ เชิญ ขวัญญาติพี่น้องเพื่อนฝูงในต่างแดนของสามีมาเที่ยวเมืองไทย และส่งเสริมสินค้าด้วยการนำ ผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ไปใช้ในต่างประเทศ หรือนำไปจำหน่ายด้วย เพื่อเป็น ตัวกลางในการส่งออกสินค้าหมู่บ้าน นอกจากนั้นยังร่วมมือจัดตั้ง ชมรมเมียฝรั่ง ขึ้นที่จังหวัด ร้อยเอ็ด ซึ่งได้มีกิจกรรมทำบุญด้วยกัน

จากปรากฏการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการ ประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมในการครองเรือนของหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติในเขตอำเภอ พุ่งเขาหลวงจังหวัดร้อยเอ็ดข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องได้ส่งเสริมให้หญิงไทยที่ แต่งงานกับชาวต่างชาติครองเรือนโดยยึดหลักพุทธธรรม เพื่อชีวิตครอบครัวที่ดีและมีสันติสุข ยิ่งขึ้นต่อไป

^๔ อ้างในสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคม (สศช.). พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๔๗.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาหลักพุทธจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาว่าด้วยการครองเรือนของหญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวงจังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการแต่งงานกับชาวต่างชาติของหญิงไทยพุทธ ในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อการครองเรือนของหญิงไทยพุทธ ที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ ในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๓ ปัญหาของการวิจัย

๑.๓.๑ หลักพุทธจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยการครองเรือน มีหลักธรรมใดบ้าง

๑.๓.๒ สภาพการและปัญหาการแต่งงานกับชาวต่างชาติของหญิงไทยพุทธ ในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ว่าเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมในการครองเรือนของหญิงไทยพุทธ ที่แต่งงานกับชาวต่างชาติในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นอย่างไร

๑.๔ คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๔.๑ พุทธจริยธรรม หมายถึง หลักธรรม ในการครองเรือน ในงานวิจัยนี้ เน้นศึกษาพุทธจริยธรรมว่าด้วยการครองเรือน เช่นศีล ๕ สังคหวัตถุ ๔ ฌานาวาสธรรม สมชีวะธรรม ๔

๑.๔.๒ หญิงไทย หมายถึง ผู้หญิงชาวไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนับถือศาสนาพุทธ ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๔.๓ ชาวต่างชาติ หมายถึง ชายชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกา ที่มาแต่งงานกับหญิงไทยพุทธ

๑.๔.๔ ครอบครัว หมายถึง ชีวิตสมรสระหว่างหญิงไทย ที่มีภูมิลำเนาในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด กับชาวต่างชาติ

๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๕.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาวิจัยถึงประเด็นดังต่อไปนี้

- ๑) หลักพุทธจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยการครองเรือน
- ๒) สภาพและปัญหาการแต่งงานกับชาวต่างชาติของหญิงไทยพุทธ ในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด
- ๓) การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรม เพื่อการครองเรือนของหญิงไทยพุทธ ในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๕.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ที่ใช้ในการศึกษา คือ หญิงไทยพุทธที่แต่งงานกับชาวต่างชาติในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๕.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อการครองเรือนของหญิงไทยพุทธ ที่แต่งงานกับชาวต่างชาติใน อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอตามลำดับดังนี้

๑.๖.๑ พระพุทธพจน์ ในพระสุตตันตปิฎก อังคุตรนิกาย จตุกกนิบาต กล่าวว่า “ภิกษุทั้งหลาย การอยู่ร่วม ๔ ประการนี้ ๔ ประการเป็นไฉน คือ ชายผิอยู่ร่วมกับหญิงผิ ๑ ชายผิอยู่ร่วมกับหญิงเทวดา ๑ ชายเทวดาอยู่ร่วมกับหญิงผิ ๑ ชายเทวดาอยู่ร่วมกับหญิงเทวดา ๑ ภิกษุทั้งหลาย ก็ชายผิอยู่ร่วมกับหญิงผิอย่างไร สามิในโลกนี้เป็นผู้มักฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ มีความละโมภ มีจิตพยาบาท มีความเห็นผิด เป็นคนทุศีล มีบาปกรรม มีใจอันมลทิน คือความตระหนี่ครอบงำ ค่าและบริภาษสมณพราหมณ์ อยู่ครองเรือน แม้ภรรยาของเขาก็เป็นผู้มักฆ่าสัตว์ ฯลฯ อยู่ครองเรือน ภิกษุทั้งหลาย ชายผิอยู่ร่วม กับหญิงผิอย่างนี้แลฯ

ภิกษุทั้งหลาย ก็ชายผิอยู่ร่วมกับหญิงเทวดาอย่างไร สามิในโลกนี้ เป็นผู้มักฆ่าสัตว์ ฯลฯ อยู่ครองเรือน ส่วนภรรยาของเขเป็นผู้ดเว้นจากการฆ่าสัตว์ จากการลักทรัพย์ จากการประพฤติผิดในกาม จากการพูดเท็จ จากการพูดส่อเสียด จากการพูดคำหยาบ จากการพูดเพ้อเจ้อ ไม่มีความละโมภ ไม่มีพยาบาท มีความเห็นชอบ มีศีล มีกัลยาณธรรม มีใจปราศจาก

มลทินคือความตระหนี่ ไม่ด่าไม่บริภาษสมณพราหมณ์ อยู่ครองเรือน ภิกษุทั้งหลาย ชายผี
อยู่ร่วมกับหญิงเทวดาอย่างนี้แลฯ

ภิกษุทั้งหลาย ก็ชายเทวดาอยู่ร่วมกับหญิงผิอย่างไร สามิในโลกนี้ เป็นผู้ดเว้น
จากการฆ่าสัตว์ ฯลฯ อยู่ครองเรือน ส่วนภรรยาของเขาเป็นผู้มักฆ่าสัตว์ ฯลฯ อยู่ครองเรือน
ภิกษุทั้งหลายชายเทวดาอยู่ร่วมกับหญิงผิอย่างนี้แลฯ

ภิกษุทั้งหลาย ก็ชายเทวดาอยู่ร่วมกับหญิงเทวดาอย่างไร สามิในโลกนี้เป็นผู้ด
เว้นจากการฆ่าสัตว์ ฯลฯ อยู่ครองเรือน แม้ภรรยาของเขาก็เป็นผู้ดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ฯลฯ อยู่
ครองเรือนภิกษุทั้งหลายชายเทวดาอยู่ร่วมกับหญิงเทวดาอย่างนี้แล

ภิกษุทั้งหลาย การอยู่ร่วม ๔ ประการนี้แล^๕

๑.๖.๒ หลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺโม หลักระบวนของผู้ครองเรือน ได้กล่าวถึงหลักธรรมของผู้
ครองเรือนไว้ว่า หลักธรรมของผู้ครองเรือนอันวิธีกแห่งการครองเรือนนั้น ย่อมเป็นสิ่งสำคัญยิ่งนัก
หนามิใช่เป็นการง่าย ๆ เราจะเห็นว่ามิเป็นการยากจะอะไรนั้นหาได้ไม่ (ก็น่าจะเป็นอยู่บ้างในเมื่อเรา
มองดูเหลี่ยมชีวิตของผู้ครองเรือน โดยไม่แยกคายแต่ถ้าเราพิจารณาดูให้ลึกซึ้ง เราก็จะมองเห็นแง่ที่
เราควรระคิดมิใช่น้อยเพียงใน หย่อมแห่งมนุษย์ชนหย่อมเดียวเท่านั้น การดำเนินชีวิตของเขาก็ไม่
เหมือนกันแล้ว บางครอบครัวร่ำรวยเจริญด้วยทรัพย์แต่อีกแห่งหนึ่งแสนจะเดือดร้อนหากินไม่พอ
เลี้ยง หรือบางครอบครัวหรือบางคนเคยเจริญแล้ว แต่กลับต้องเสื่อมลงในปลายมือรักษาความเจริญ
ของตนไปไม่ตลอดได้ นี่วิถีชีวิตของมนุษย์) ไม่เสมอภาคกันเช่นนั้น ก็เพราะเนื่องจากไม่ฉลาดใน
การครองเรือนบ้าง ปล่อยให้ผีแห่งการพนันเข้าสิงบ้าง คบเพื่อนชั่วบ้าง และได้กล่าวถึงสิ่งที่ผู้ครอง
เรือนพึงเว้นโทษและคุณอะไรบ้างที่ควรประพฤติ^{๑๐}

๑.๖.๓ พระมหาบุญเพียร ปุณฺณวิริโย (แก้ววงศ์น้อย) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวคิดและขัด
เกลาทางสังคมในสถาบันครอบครัว” สรุปได้ว่าในทางพระพุทธศาสนานั้นมีความเห็นว่าครอบครัว
เป็นสถาบันที่บุคคลอาศัยอยู่ด้วยกัน โดยมีหน้าที่ต่อกันในทางธรรมมีการตอบสนองความรักของ
หญิงชายที่ชอบพอกัน ก่อตัวมาเป็นความรักฉันท์สามีภรรยา มีความรับผิดชอบในครอบครัว
จนกระทั่งมีบุตรสืบตระกูลด้วยกันพัฒนา เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ ได้อธิบายถึงประเภทครอบครัว
ตามคุณลักษณะคุณธรรมมี ๔ ประเภท ชายดีหญิงดี ชายชั่วหญิงดี ชายดีหญิงชั่วชายชั่วหญิงชั่ว ตาม
หลักในพระพุทธศาสนา ครอบครัวที่ดีนั้นคือครอบครัวที่บิดามารดาเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุตร

^๕ อก.จตุกก. (ไทย) ๒๑ / ๕๓/๘๘.

^{๑๐} หลวงพ่อจรัญ ฐิตธมฺโม, หลักธรรมของผู้ครองเรือน, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ๒๕๔๑).

สามีรักใคร่ปรองดองกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน บุตรก็มีความกตัญญูทดแทน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่ง ที่จะส่งผลดีให้ครอบครัวมีความสุขมีความอยู่ดีมีสุขทั่วหน้า^{๑๑}

๑.๖.๔ หลวงวิจิตรวาทการ กล่าวว่า การตระหนักว่าชีวิตสมรสอันยืนยาวของคู่สามีภรรยาด้วยกันไปจนชีวิตแตกดับนั้นเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา รัฐก็ศาสนาาก็ได้ทำความพยายามที่จะให้ผลในทางนี้และได้พยายามขมวดกริ่งทั้งเบื้องต้นและเบื้องปลาย เบื้องต้นคือพิธีการแต่งงานก็ได้หาทางที่จะสร้างนิมิตหมายเพื่อเตือนใจคู่สมรสว่าการแต่งงานของเขานั้นหมายถึงความสิ้นสุดหมายถึง การที่จะเป็นเพื่อนชีวิตของกันและกันไปชั่วกัลปาวสานหรืออย่างที่เราชอบพูดกันในสมัยใหม่นี้ว่า “ชั่วฟ้าดินสลาย” และทางศาสนาก็ได้พยายามต่อไปที่จะขมวดมัดในตอนปลายคือเรื่องหย่าร้างซึ่งรัฐเข้าช่วยเป็นเรี่ยวแรงสำคัญแสวงหาวิธีการนานาชนิดเพื่อความยืดยาวแห่งชีวิตสมรส^{๑๒}

๑.๖.๕ จำนง อภิวัฒนสิทธิ และคณะ ในหนังสือเรื่อง สังคมวิทยา กล่าวว่า การที่มนุษย์จำเป็นต้องอยู่กันเป็นครอบครัวนั้น ทฤษฎีหน้าที่นิยมอธิบายว่า มีสาเหตุมาจากความจำเป็นสองประการคือ ๑. ความจำเป็นทางชีววิทยา ๒. ความจำเป็นทางสังคม

๑) ความจำเป็นทางชีววิทยาคือการที่มนุษย์มีความต้องการทางเพศไม่เป็นฤดูกาล ทำให้ชายหญิงต้องอยู่ด้วยกันอย่างใกล้ชิดจึงสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาควบคุมพฤติกรรมทางเพศให้เป็นไปอย่างมีระเบียบนอกจากนั้นมนุษย์มีวิวัฒนาการเป็นขั้นตอนโดยมีช่วงของการเป็นทารกมานานและขณะยังเป็นทารกก็ไม่สามารถช่วยตัวเองได้จำเป็นต้องพึ่งพาพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ไปก่อนการอยู่กันเป็นครอบครัวโดยผู้ใหญ่ต้องเลี้ยงดูอบรมเด็กให้เติบโตมีชีวิตอยู่รอดได้จึงเป็นสิ่งจำเป็น

๒) ความจำเป็นทางสังคมคือการที่มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยกันในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้สังคมดำรงอยู่และสืบทอดต่อไปได้ซึ่งครอบครัวเท่านั้นสามารถตอบสนองความต้องการเหล่านั้นได้^{๑๓}

๑.๖.๖ ศิริรัตน์ แอดสกุลว่าด้วยเรื่อง “การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมของผู้หญิงชนบทในจังหวัดอุดรธานี” ตอนหนึ่งระบุว่า “เท่าที่ถามผู้หญิงที่เคยแต่งงานมีสามีและลูกคิดกันว่าทำไมถึงเลิกกับสามีและมาแต่งงานกับชาวต่างชาติเรามากจะได้รับคำตอบว่าผู้ชายอีสานกินเหล้าเก่งเจ้าชู้และจี

^{๑๑} พระมหาบุญเพียรบุญญะวิโร, “แนวคิดและวิธีการจัดเกล้าทางสังคมในสถาบันครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕).

^{๑๒} หลวงวิจิตรวาทการ, “วิชาการครองเรือนครองรัก”, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สร้างสรรค์บุ๊คส์, ๒๕๔๒).

^{๑๓} จำนง อภิวัฒนสิทธิ และคณะ, สังคมวิทยา, หน้า ๗๕.

เกียจส่วนชาวต่างชาติมักให้เกียรติและสุภาพกับเธอมากเวลาเราถามว่าที่เลือกใช้ชีวิตอยู่กับสามีชาวต่างชาติเพราะเหตุใดส่วนใหญ่ร้อยละจะบอกว่าเพราะความรักแต่ความจริงที่ปฏิเสธไม่ได้ภายหลังที่สาวไทยแต่งงานกับชาวต่างชาติก็คือชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด”^{๙๔}

๑.๖.๓ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ทำการสำรวจและรายงานว่าในปี ๒๕๔๘ มีผู้หญิงชาวอีสานประมาณ ๑๕,๐๐๐ คน แต่งงานกับชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ที่สุดคือ “ฝรั่ง” จากยุโรปเช่นสวีเดน เยอรมัน อังกฤษ ฝรั่งเศส สวีเดน เป็นต้นผู้หญิงที่แต่งงานกับสามีชาวตะวันตกเหล่านี้ จำนวนค่อนข้างมากที่เคยแต่งงานมาแล้ว แต่ไม่ประสบผลสำเร็จอย่างกรณี “บ้านสวิส” นั้น ๒ ใน ๓ ของหญิงที่แต่งงานกับชาวตะวันตกเป็นหม้ายหรือหย่ากับสามีคนไทยมาแล้ว นักวิจัยที่ศึกษาหมู่บ้านนี้พบว่า ในปี ๒๕๔๘ มีผู้หญิงอายุ ๒๐- ๕๕ ปี ๓๓๐ คน ในจำนวนนี้มี ๕๕ คนที่แต่งงานกับสามีชาวตะวันตก ข้างฝ่ายชายนั้นส่วนมากอยู่ในวัยกลางคนจนถึงวัยเกษียณ และอายุมากกว่าฝ่ายหญิงระหว่าง ๑๐-๑๕ ปี โดยมากเมื่อแต่งงานกันแล้วฝ่ายชายมักพาภรรยาไปอยู่ในประเทศของเขา แต่ก็มีบ้างเหมือนกันที่อยู่ในภาคอีสานอย่างถาวรและบางส่วนไปมาๆระหว่างประเทศ^{๙๕}

๑.๖.๔ สำนักงานสถิติจังหวัดบุรีรัมย์ศึกษาสถานการณ์การแต่งงานของหญิงไทยกับชาวต่างชาติ (พื้นที่การศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์) พบว่ามีหญิงไทยชาวบุรีรัมย์แต่งงานหรือเคยแต่งงานกับชาวต่างชาติหรืออยู่กินด้วยกันฉันท์สามีภรรยามากถึง ๕๖๗ คู่คู่ที่แต่งงานแล้วไปอาศัยอยู่ที่ต่างประเทศจำนวน ๕๐๕ คู่คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๖๒ อยู่ต่างจังหวัดจำนวน ๕๑ คู่คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖๔ มีเพียง ๑๒๑ คู่คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๕ ที่อาศัยอยู่ในบุรีรัมย์ที่เหลือไม่ทราบที่อยู่ชี้ชัดเจนคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓๔ จากการสุ่มตัวอย่างคู่สมรสได้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอยู่ทำให้ทราบว่าชายต่างชาติแต่งงานกับหญิงไทยเพราะความรักที่เกิดจากการได้รับการดูแลเป็นอย่างดีการได้รับเกียรติจากผู้คนรอบข้างในสังคมทำให้รู้สึกว่าคุณมีความสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับ การดำเนินชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ในประเทศของตนนอกจากนั้นการมีสิทธิอาศัยในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมายเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ชายต่างชาติต้องการแต่งงานกับหญิงไทยส่วนหญิงไทยแต่งงานกับชายต่างชาติเพราะต้องการมีชีวิตที่ดีขึ้นมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นได้รับการยอมรับจากสังคมรอบตัวดีขึ้นมีชีวิตที่สุขสบายมีคนนับหน้าถือตาและสามีต่างชาติให้เกียรติภรรยาดีมากซึ่งทุกคู่ที่ถูกสุ่มเลือกมาเป็นตัวอย่างยอมรับว่ามีความสุขจากการแต่งงานกับชายต่างชาติและเมื่อถามผู้ที่เคยแต่งงานกับชายไทยมาก่อน

^{๙๔} ศิริรัตน์ แอดสกุล, การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมของผู้หญิงชนบทในเขตจังหวัดอุดรธานี, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๖๐.

^{๙๕} สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ชีวิตใหม่ของหญิงไทยในต่างแดน, (๒๕๔๖).

จะได้รับคำตอบเป็นเสียงเดียวกันว่าเลิกกับชายไทยเพราะชายไทยไม่มีความรับผิดชอบครอบครัว เจ้าชู้ก็เกียจและไม่ให้เกียรติผู้หญิงการแต่งงานกับชาวต่างชาติทำให้หญิงไทยมีโอกาสไปอยู่ต่างประเทศโดยเฉพาะในประเทศที่เจริญแล้วหญิงชาวจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่เมื่อแต่งงานแล้วส่วนใหญ่ (ร้อยละ๖๖) จะย้ายไปอยู่ยังต่างประเทศ(ประเทศของสามี) มีเพียงร้อยละ๑๔.๒๕ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์หญิงไทยจะส่งเงินกลับมาให้ครอบครัวใช้โดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ๑๐,๐๐๐ – ๒๐,๐๐๐บาทนับรวมทั้งจังหวัดประมาณ๒๓๐ล้านบาทต่อปีมีเงินหมุนเวียนจากผู้ที่อาศัยในจังหวัดประมาณ๔๑ล้านบาทต่อปีหมู่บ้านที่มีหญิงในหมู่บ้านแต่งงานกับชาวต่างชาติจำนวนมากจะทำให้เกิดการขยายตัวทางด้านการค้าและการบริการมากขึ้นตามมาบางคนได้ทำประโยชน์ในหมู่บ้านเช่น มอบสิ่งของให้ผู้ด้อยโอกาสเป็นครูสอนภาษาให้กับเด็กๆในหมู่บ้านร่วมงานประเพณีต่างๆในหมู่บ้าน เป็นต้น^{๑๖}

๑.๗ วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑.๗.๑ ด้านเนื้อหา

๑) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ถูกต้อง เชื่อถือได้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๒) ขั้นตอนรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยแบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

(๑) กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คู่ภรรยาสามีระหว่างหญิงไทยพุทธที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ ในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน ๑๕ คน

(๒) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งประกอบไปด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กล้องถ่ายรูป สมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง

^{๑๖} สำนักงานสถิติจังหวัดบุรีรัมย์และคณะ, สถานการณ์แต่งงานของหญิงไทยกับชาวต่างชาติ กรณีศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์, (กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ๒๕๕๑), หน้า ๑๕-๑๖.

(๓) การสร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

(๑) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามชื่อ วัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมในการครองเรือน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

(๒) ข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ ๑ มาเป็นประเด็นคำถามแบบสัมภาษณ์ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ

(๓) ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

(๔) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๓ ท่านพิจารณาความเหมาะสมและความถูกต้องตามเนื้อหา ภาษา และความสอดคล้องเกี่ยวกับประเด็นคำถาม

(๕) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่าน คือท่านพระมหามิตร ฐิตุตตปญฺโญ ดร., ดร.ประยูร แสงใส และ ผศ.ดร.โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อความเห็นชอบก่อนนำไปเก็บข้อมูล

(๔) การเก็บรวบรวมข้อมูล

(๑) นำหนังสือจากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ถึงนายอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขออนุญาต เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ในการสัมภาษณ์

(๒) สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลหลัก และกลุ่มเป้าหมาย พบปะพูดคุยเพื่อสร้างความคุ้นเคย แจกวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(๓) กำหนดนัดหมายวันเวลาที่ จะดำเนินการสัมภาษณ์ที่แน่นอน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เตรียมตัวและเตรียมเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(๔) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก และบุคคลอื่น ๆ โดยใช้วิธีการบันทึกเทป จดบันทึก และการสนทนา กับกลุ่มเป้าหมาย

๑.๓.๒ ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้การแปรความ การตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ทำให้ทราบองค์ความรู้ว่าด้วยหลักพุทธจริยธรรม ในการครองเรือนตามหลักพระพุทธศาสนา

๑.๘.๒ ทำให้ทราบสภาพการแต่งงานกับชาวต่างชาติของหญิงไทยพุทธ ในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๘.๓ ทำให้ทราบการประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมในการครองเรือนของหญิงไทยพุทธ ที่สมรสกับชาวต่างชาติ ในเขตอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

๑.๘.๔ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการครองเรือนของหญิงไทยต่อไป